

KARIŪNAS

PIRMOJO LIETUVOS PREZIDENTO KARO
MOKYKLOS KARIŪNŲ LAIKRAŠTIS.

1932 m.

Nr. 2.

Kariūnas

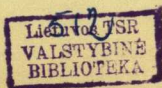
Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokyklos kariūnų
laikraštis. Iš eina kas du mėnesiai.

Nr. 2.

T U R I N Y S.

1. *Kariūnas Namajūnas*. Kariškojo tautos auklėjimo problema.
2. *Jaun. ltn. Gužaitis*. Didi diena mūsų Almae Matris sienose.
3. *Kariūnas Virakas*. „Iš praeities Tavo sūnūs te stiprybę semia“.
4. *Kar. asp. Žemgalių Jaun.* Pulką prisiminus.
5. *Kar. asp. Dedonis*. Žygiavom ir žygiuosim!
6. *Kariūnas j. p. Šukys*. Pakelėse į Vilnių.
7. *E. K. (vert. kar. Leiga)*. Stiprinkime kariuomenės morales jėgas.
8. *Jaun. ltn. Bulota*. Šių dienų ginklų apžvalga.
9. *Kariūnas Leiga*. „Kadets“ Nr. 8/9.
10. Mūsų gyvenimas.
11. *Kariūnas Rudolfas*. Pirmoji valanda... su šautuvu.
12. Nežinomo autoriaus posmai...
13. „Poligono svajonės“.

A. Panemunė — — — — 1932 m. gruodžio mėn. 20 d.

Šimtaisiais mūsų spaudos sukakties minėjimo metais gimęs, nuoširdžiu daugumos pritarimu sutiktas, „KARIŪNAS“ eis kas antras mėnuo.

„KARIŪNAS“, būdamas Karo Mokyklos auklėtinių laikraščiu, turi suburti talkon jaunuosius karininkus, jaunuosius atsargos karininkus, kaip buvusius kariūnus, kurie pasidalintų su jaunesniaisiais kolegomis naujo gyvenimo įspūdžiais, patarimais ir karo mokslo žiniomis.

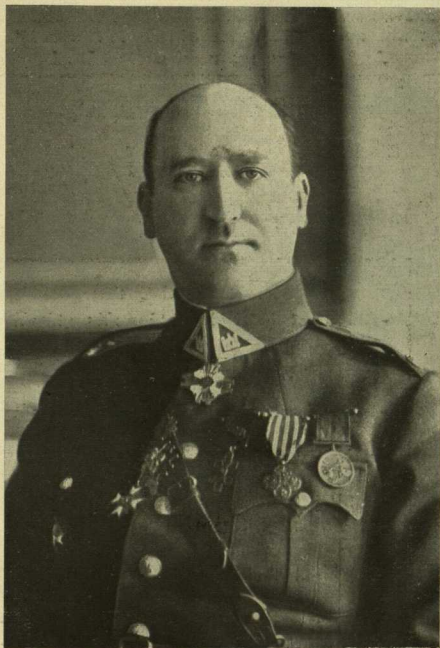
Maloniai kviečiami bendradarbiauti taip pat ir jaunuoliai ne kariai, kurie svajoja apie kariūno vardą, nes „KARIŪNE“ turi atsispindėti ir būsimųjų kariūnų dvasia.

Antroje vietoje nepamirškime ir materialių pajėgų — remkime kuklia prenumerata nelengvą „KARIŪNO“ leidimo darbą.

Mūsų rankose jauno „KARIŪNO“ likimas!

Tad visi bendron talkon!

„KARIŪNO“ REDAKCIJA.

Pulkininkas GIEDRAITIS
Krašto Apsaugos Ministeris.

VALSTYBĖ GYVENA TOL, KOL GYVA JOS KARIUOMONĖ.

ŽUVUS KARIUOMENEI, ŽŪSTA IR VALSTYBĖ.

GEN. LTN. KUBILIŪNAS.

Kariškojo tautos auklėjimo problema / Kariūnas Namajūnas

Atidus gyvenimo stebėjimas tarptautinėje plotmėje iškelia valstybių nelygybės faktą, pasireiškiantį jų materialėje, teritorialėje padėtyse, proto ir visų kitų sugebėjimų ir galimumų srityse. Tačiau ši nelygybė dar nepasmerktų silpnesniųjų valstybių, jei prie tos nelygybės galutinėje sąskaitoje neprisidėtų egzistuojąs tarptautinis egoizmas, noras išnaudoti silpnesniojo energiją, ir stengimasis šią nelygybę pakeisti teisės nelygybe, teisės demagogija, jėga pavergiant, tos pat žavingos laisvės trokštančias, silpnesnes tautas.

Tokiose sąlygose, inertingai augant stipresniųjų ekspansijai, silpnesniųjų valstybių pusėje vien savisaugos instinktas iššaukia pasipriešinimo reakcija, kuri laiko bėgyje išsivysto į milžiniškų dydžių kontrastą.

Prieš keliolika metų, daugelis didžiųjų valstybių, — ekonomiškai ir moraliai Didžiojo karo sukrėstos, fiziškai išvargintos, ir pačios nepajėgdamos visų užkariautų žemių išlaikyti, — metė tautų laisvės ir apsisprendimo obalsį. Eilė valstybių, pasinaudamos įvykių eiga, atsistatė. Jų tarpe į laisvų tautų ir valstybių areną išėjo ir Lietuva, atgaudama prarastą nepriklausomybę. Lygiagrečiai tautų apsisprendimo obalsiams iškilo ir nusiginklavimo idėja.

Nors jau keliolika metų praėjo, kai ši idėja egzistuoja, bet jos realių padarinių iki šiol nematyti. Svarbesniuose momentuose galingesnių didžiųjų valstybių diplomatai vis dar nedrįsta atvirai pasisakyti už tiesą, ir vargu ar kada pasisakys. Todėl sunku manyti, kad nusiginklavimo idėja pergalės tautų savisaugos jausmą. Sunku tikėti, kad ilgesniems laikams stabilizuosis aukštos vertės taikos idėja pastovesnėse formose, kai tautų ir valstybių politiniai interesai vis aštrėja nelygybės sąlygose. Pagaliau, mes patys esame

nelygybės, netiesos ir smurto auka. Kartu esame liudininkais, kad, vos paviršutiniškai valstybėms karo griuvėsiuose apsitvarkius, jau vėl girdėti karo šūkiai. Štai, Vokietija, Versalio sutartimi nuginkluota ir teritorialiai apkarpyta, deda milžiniškas pastangas iškovoti sau apsiginklavimo teisę ir neramiai blaškosi, ieškodama kelių ir priemonių atgauti tai, ko neteko karui pasibaigus. Mūsų kaimynė Lenkija, tik spėjus pati atgauti nepriklausomybę, išnaudodama progą, užgrobė svetimų žemių tiek, kad dabar jai pačiai nevisai jauku; ir tenka daug rūpintis, kad užgrobtus kraštus išlaikytų. Tolimuose rytuose karo aidas, su trumpomis pertraukomis, gaudžia jau antrus metus. Štai koks kontrastas tarp kilnių idėjų ir žiaurios gyvenimo realybės...

Suprantama todėl, kad atsargesnė tauta, viso to akivaizdoje, nenorinti būti kitų parblokšta, sunaikinta, bet, tautiniais keliais eidama, norinti išlikti sveika, nepriklausoma, — amžiais ieškojo ir ieškos būdų bei priemonių savo teisėms nuo išorės priešų apginti. Šių dienų tarptautinė konjunktūra, panašiai kaip ir praeityje, mums įsakmiai rodo, kad kol kas tikriausioji tautos laisvės garantija—yra jos ginkluotoji pajėga, tariant, kariuomenė.

Karo praktika parodė, kad kautynėse kariuomenei yra statomi du svarbiausi reikalavimai: geras kariuomenės ap rūpinimas naujaisiomis karo priemonėmis, ir antra—aukštas kariuomenės moralis parengimas. Kad kariuomenė sekmingai ištesėtų pavestą jai laisvės saugojimo uždavinį, ji reikalinga specialaus ir labai rūpestingo vispusiško pasiruošimo. Iš to kyla kariško visos tautos auklėjimo problema.

Aukščiau suminėti, ir karo laimėjimui būtini, du veiksniai yra tiek svarbūs ir taip tarp savęs susiję, kad griežtas jų perskyrimas nėra įmanomas. Kiekviena žymesnė kariškojo auklėjimo apraiška tautoje turi teigiamos reikšmės kariuomenės apginklavimui.

Progresyviai didėja įvairūs technikos išradimai šiandien iš karių, nekalbant jau apie karo vadovybę, reikalauja vis daugiau ir daugiau specialaus pasiruošimo, sumanumo, iniciatyvos, energijos ir kitų aukštų asmens ypatybių, kurias tenka be paliovos plėsti kariško auklėjimo keliu. Profesionalų karių, kaip senovėje, dabar ir būti negali. Karui ištikus, visa tauta turi būti pasiruošusi stoti į kovotojų eiles. Vieni prie ginklo, o kiti prie darnaus darbo — gaminti ir ruošti reikalingus gyvenimui ir kautynėms išteklius. Neturi atsi-

likti ir moterys, teikdamos kovotojams sanitarinę pagalbą ir pavaduodamos visur, kur tik galima, tėvynės gynimui taip reikalingus vyrus. Įtempiami visi šalies materialiniai ir moraliniai resursai.

Taigi kariškas tautos auklėjimas turi būti stropiai pravedamas, nes tik gerai kariškai pasiruošusi tauta, šių dienų tarptautinio sugyvenimo sąlygose, gali užtikrinti sau nepriklausomybę.

Tačiau, prieš pradėdant trumpą kariško tautos auklėjimo sričių nagrinėjimą, priimsim formulę: „Pirmiau doktrina, paskui akcija“. Juk pirmoje vietoje turi stovėti atitinkamas supratimas, nusistatymas, ir vėliau jau — veiksmas. Todėl naujoms kartoms, bendrojo auklėjimo keliu, privalo būti įdiegta visa eilė karą liečiančių idėjų ir nusiteikimų, kurie pastūmėtų jaunąsias kartas griebtis ginklo visais tais atvejais, kada bus sprendžiamas šalies nepriklausomybės likimas. Tik tokiose sąlygose kariško tautos auklėjimo organizavimas ir bus vaisingas.

Atsižvelgiant į karo sudėtingumą ir jo statomus reikalavimus nūnai, panagrinėsiu keletą auklėjimo sričių, į kurias, kariško tautos auklėjimo intencija, ir privalo būti kreipiama didžiausias rūpestis:

- a) specialus kariškas parengimas,
- b) moralis ir intelektualis auklėjimas,
- c) fizinis auklėjimas,
- d) ekonominis auklėjimas.

a) Specialiai kariškas parengimas yra grynai kariško pobūdžio darbas, kai tuo tarpu likusios auklėjimo sritys turi daugiau visuomeniškos svarbos. Tačiau nevalia tvirtinti, kad šios auklėjimo sritys nėra privalomos piliečiui — gerai paruoštam kariui.

Kariškas parengimas turi tikslo supažindinti tautą su pagrindiniais kariavimo metodais, iškiepyti ir išplėsti kariui reikalingus asmens privalumus, kad jis energingai galėtų atlikti visas karo tarnybos pareigas kovos lauke. Tuo rūpintis pavesta kariuomenei. Dėlei to, kariškas parengimas sukoncentruotas kariuomenės darbų ir planų programoje.

Kariško parengimo kursui išeiti, daugumos valstybių įvestas privalomas kareiviavimas. Tam tikro amžiaus sulaukę vyrai imami kariuomenėn, taip vadinamai karinei prievolei atlikti. Čia naujokus karius auklėja kariškoj atmosferoj; moko įvairių karo dalykų, kaip įvairūs statutai,

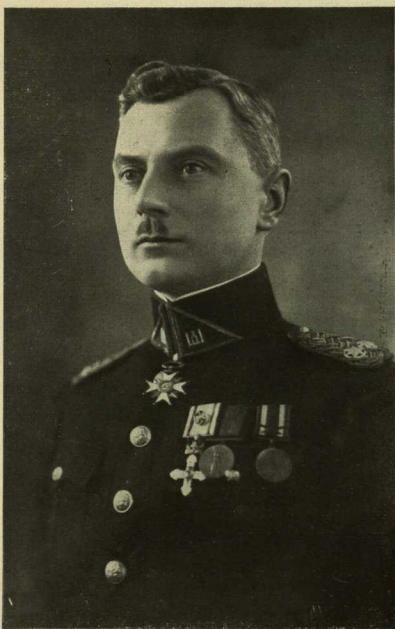
vietovės išnaudojimas kautynių sąlygose, ginklų pažinimas, sugebėjimas juos naudoti ir nuo jų apsisaugoti; ir viso to, kas suponuoja pilnoje to žodžio prasmėje kari, paruoštą karui, kuris, reikalui esant, organizuojant stiprią karo pajėgą, galėtų būti kertiniu akmeniu.

Šitoks kariškas parengimas pas mus irgi išeinamas kariuomenėj. Kadangi šių dienų kario paruošimas, kaip jau sakiau, labai sudėtingas, o laikas karinei prievolei atlikti nepalyginamai trumpas, todėl sunkią ir atsakingą pareigą neša mūsų kadro kariuomenė taikos metu. O jeigu vis dėlto šis parengimas duoda gerų rezultatų, tai tik kariuomenės tikslaus hierarchinio sutvarkymo ir racionaliai pastatyto mokymo dėka.

Daugelyje valstybių kariuomenei į pagalbą ateina praktikuojamas jaunuomenės priešarnybinis ir potarnybinis paruošimas. Pas mus žymią rolę lošia šaulių sąjunga, civilinės aviacijos kursai ir aukštesniosiose mokyklose įvestas prieškarinis parengimas. Tačiau tas neatpalaidoja nuo ruošimosi darbų, organizuojant visuotiną tautos prieškarinį parengimą. Šaulių sąjunga, priešcheminės apsaugos kursų rengimas, civilinės aviacijos propaganda — yra tik pirmosios kariško tautos auklėjimo kregždės.

b) Napoleonas I, vadovaudamasis ilgamete praktika, naujiesiems amžiams paliko šitokį karo dėsnį: „Trys ketvirtadaliai laimėjimų kautynėse priklauso nuo moralių kariuomenės savybių“. Šitas dėsnis, kaip daugelis karo autoritetų tvirtina, nėra pasenęs ir šių laikų kautynėms. Pagaliau, mūsų nepriklausomybės karuose šio dėsniu teisingumą patvirtino ir mūsų savanoriai, prieš kurių stiprią valią ir pasiryžimą nesudarė svarbos nei priešo skaičius, nei žymiai geresnis techniškai aprūpinimas. Pakanka prisiminti Širvintus, Giedraičius, bolševikijos ir bermontijados bandas...

Jeigu kariškas parengimas yra pāvestas kariuomenei, tai jau moralis tautos auklėjimas privalo būti paliktas visuomenei. Juk susiformavusį vyro charakterį per trumpą kariškos tarnybos laiką pakeist sunku, jeigu jis nėra tinkama kryptimi orientuotas. Tuo tarpu kai, brandimo metais reikiamą moralį nusiteikimą įgavęs, jaunuolis kariuomenėje visada sustiprės ir jo charakteris susiformuos pastovesnių, aukštų moralės savybių įtakoje. Antra vertus, kariniu atžvilgiu svarbu ne vien karių, bet ir visos tautos aukštas moralis lygis.

Pulkininkas ltn. JUODIŠIUS
P. L. P. Karo Mokyklos Inspektorius.

Gerų šio auklėjimo vaisių laukiant, kaip kad psichologai pataria, moralį auklėjimą reikia pradėti dar jaunosiose dienose. Tegu gimdytojai savo vaikams pasakoja apie tėvynės meilę ir karžygišką garbę, kurią nusipelno kiekvienas tėvynės gynėjas. Mokyklose tuo pačiu keliu auklėjimą lai varo mokytojai. Senus vadovėlius reikia perkorektuoti ir papildyti vaizdeliais ir apsakymėliais apie kovas dėl nepriklausomybės, apie karžygiškumą ir pasiaukojimą dėl tautos gerovės, jos idealų. Tik tokiais moralės auklėjimo keliais išėjusios jaunosios kartos bus susipratusios ir išves tautą į ateitį tikraisiais restauracijos keliais.

Intelektualis, kaip ir moralis, auklėjimas lygiagrečiai privalo būti varomas kariškam tautos auklėjimui.

Šis auklėjimas, per trumpą karinės prievolės atlikimo laikotarpį, kariuomenėje negali būti plačiai išvystytas, bet ne paslaptis, kad kariuomenėje intelektualio supratimo horizontai žymiai prasiplečia. O 75% analfabetų gana gerai išmoksta skaityti, rašyti, skaičiuoti. Dabar, tiesa, analfabetų jau nepalyginamai mažiau, bet ir nūnai iš kariuomenės užsiėmimų programos neišbrauktos „švietimo valandos“, nes skaitymas ir rašymas yra tikrasai raktas į intelektualinę saviauklą.

Antra vertus, tuo suteikiama didelė nauda ir pačiai valstybei taikos metu. Raštingas karys visada bus kartu sąmoningesnis ir pavyzdingesnis pilietis. Kariuomenė, sudaryta iš susipratusių vyrų, bus atspari, sąmoningai drausminga, nepalaužiama. Privalomojo mokslo pagalba, intelektualiai auklėjant jaunasias kartas, visais atžvilgiais lavės tauta. Jos valia liks nepalaužiama, pasiryžimai nepermaldujami.

c) Karas, kaip reiškinys, būdamas žiauriu ir varginančiu, iš karių reikalauja daug pajėgumo ir ištvermės. Tam tikslui tenka ruošti taikos metu, keliant kūno kultūros ir sporto pažangą.

Per visą karinės tarnybos laiką sportiškai lavinami, ir prie įvairių žygių pratinami, kariai savo, jau beveik subrendusį, kūną išmikliina gana gerai, bet toli gražu šiais rezultatais pasitenkinti negalima. Tiesa, daugelyje sporto sričių kariai nemaža Lietuvos rekordų yra pastatę, tačiau tai gal atskirų žmonių pastangomis; kariuomenei svarbiau yra kolektyvo aukštas sportiško išsilavinimo lygis. Todėl ir šitoj srity darba reik pradėti iš mažens. Pas mus fizinis auklėjimas veik išimtinai sukoncentruotas yra gimnazijose, kariuo-

menėj ir kai kuriose organizacijose. Kaime, be pradžios mokyklų, iš kur mes tikimės jaunų, naujų pajėgų, šis dalykas yra svetimas.

Pagaliau, ne vien kariams, bet visų sričių darbininkams fizinis stiprumas yra būtinas. Nes, kaip sako senas romėnų priežodis: „Sveikame kūne, sveika siela“. Be to, fizinis auklėjimas tautą apsaugos nuo fizinės degeneracijos, mardėjimo. Fiziškai tvirtas karys visada turės ir stipresnę moralę, pasitikėjimą savimi. Gražių vilčių reikia tikėtis iš vyriausybės pastangomis organizuotų Kūno Kultūros Rūmų.

d) Ekonominis auklėjimas savo uždaviniu turi išauklėti piliečiuose racionalų prisirišimą prie materialių gėrybių. Kariškam auklėjimui jo svarba išplaukia iš to, kad karas, įtempdamas visas tautos pajėgas, pareikalauja ir didelių materialių išteklių. Visai nesena praeitis rodo, kad karas yra išlaidus ir pareikalauja didelių sumų. Todėl, ekonominio auklėjimo keliu, tautą reikia išmokyti sąmoningai ir būtiniams interesams sąstyti gėrybes. Kitaip tariant, tauta privalo būti išmokyta taupumo.

Šia auklėjimo kryptimi geresnių rezultatų kariuomenėj, berods, mažiausia galima tikėtis, bet nėra abejonės, kad tvarkingas, kuklus ir ekonomiškai neprabangus kario gyvenimas asmenyje palieka gilius pėdsakus ir išmoko, kaip reikia naudotis finansais, tik būtiniams interesams verčiant. Vis dėlto, ekonomiškai stiprią tautą galima padaryt tik visuotinio ekonominio tautos auklėjimo keliu, pirmiau pasiekus aukštą intelektualų lygmenį.

Taip užbaigdami kariško tautos auklėjimo sričių elementarų nagrinėjimą ir susintetinę aukščiau pareikštas mintis, prieiname išvadų:

Propaguodami karišką tautos auklėjimą galimų konfliktų perspektyvoje, remiantis šalies laisve ir nepriklausomybe, turime racijos. Nes taika, kol neišlyginti smurtai, negali būti realizuota. Ir žmonijos auklėtojas Försteris panašiai tvirtina: „Erazmas myli taiką labiau už kryžių, pasakė Liuteris. Ir iš tikro yra žmoniu, kurie palinksta į taiką vien iš silpnybės. Ne taika, bet tiesa yra aukščiausioji gėrybė, ir jos kaina neprivalo dar vengti susiskaldymų ir konfliktų“. Todėl puolamos valstybės ir susidaro teisę į ginkluotą pašiprešinimą būtino apsigynimo ribose. Taigi, taika suįra, ir karo pavojus neišvengiamas.

Šio fakto išvadoje būtinas ir aktualus yra kariškas tautos auklėjimas, išplaukias iš aukšto valstybiško susipratimo, tikrosios savo krašto meilės. Dėlei to, kariškas auklėjimas nėra tuščias militarizmas, be atodairos žvanginąs ginklais, ir nėra liguistas kariavimo palinkimų išvystymas. Kariškai išauklėti, reiškia išauklėti dorus, stiprios dvasios ir valios piliečius, mokant juos švento darbo—reikalui ištikus ginti savo tėvynę. Taigi, kariškas tautos auklėjimas yra šventa, skaisti idėja, pagrįsta savęs išsižadėjimu; gi kariškas tautos auklėjimas gaivina valstybę ir iškelia jos tautines ir kultūrines aspiracijas.

Tokiose sąlygose kariškas tautos auklėjimas yra idealios valstybės padaras, kurį stropiai ir racionaliai pravedant ilgainiui mūsų tauta pražydės visais realiais laimėjimais.

Kai tėvynė pavojuje — tautos ir visuomenės rūmai bus paversti kareivinėmis, viešosios vietos — dirbtuvėmis, rūšiai — parako sandėliais; visi jojami arkliai bus paimti kavalerijon, visi kili — artilerijon ir gurguolėn. Tedygyvauja visi tame galingame sąjūdy, kuris turi apimti visą tautą ir kariuomenę.

Respublika tuomet pavirs dideliu apsuptu miestu, visa šalis — plačia karo stovykla ir... kapais priešams.

B a r é r.

Didi diena mūsų Almae Matris sienose / Jaun. ltn. Gužaitis

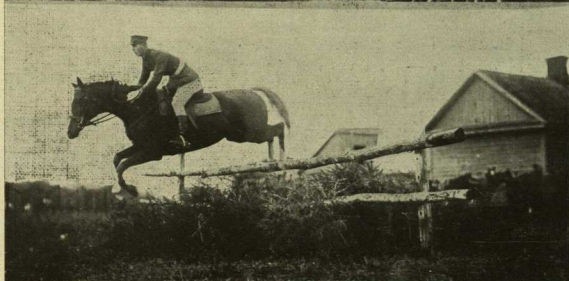
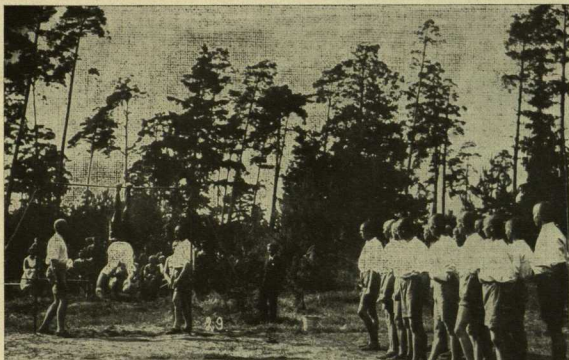
Seniai laukėme tos dienos, kurią tikėjomės užsivilkti karininko mundurą. Žinojome, kad toji diena bus apie pabaigą spalio mėnesio, bet, tiksliai nežinodami, įvairiai spėliojome. Iš nugirstų gaudų Mokyklos raštinėje ir pas Mokyklos budėtojų padėjėjus, sprendėme, kad ta diena bus 25-ji spalio mėnesio. Nė nepamanėme, kad išleistuvės gali būti paskutinį spalio mėn. sekmadienį. Tačiau netrukus paaiškėjo, kad išleistuvės bus spalio mėnesio 30 d. Taigi šią dieną laikėme jau paskutine kariūniško gyvenimo diena. Išleidžiamasis kursas, susitelkdamas į būrelius, dainuodavo savo dainą: „Dienelės slenka ir daugiau jų nebeprauga“...

Tačiau, kada, tik keletui dienų iki tariamųjų išleistuvių belikus, sužinojome, kad išleistuvės nukeltos į spalio mėn. 31 d. — mūsų kupletas tragiškai pasikeitė: „Dienelės slenka ir vis po vieną priauga“...

Nežiūrint to, mūsų nuotaika ne visiškai atitiko dainelės dvasias. Jau pas visus matėsi ypatingas nusiteikimas: visi kažko išsiblaškę, kažkur skubą, susirūpinę. Jau ir susikalbėti nelengva: kiekvienam trūksta laiko. O kada atgabeno mums naujuosius rūbus, ir suvažiavo visas būrys siuvėjų įvairiems trūkumams pataisyti, tai tikrai gavosi: „per kitų lavonus“ prie siuvėjų. Iš tikrųjų, kas man darbo, kad Jonas, štai, ant tako išskleidęs tvarko savo naujutėlį, įvairių gėrybių prikrautą, čemodaną, trukdydamas praeiti. Kaip kitaip su tokiu pasielgsi? Prilenksi praeidamas prie žemės, pamiklinsi jo užgrūdintus sprando raumenis ir, neramiai kvatodamasis, skubi prie savo reikalų, savo darbo.

Juo toliau, juo mažiau mums laiko, o tų įvairiausių reikalų begalės. Visi dar daugiau nervuojamės, neramūs, įelektrinti. Jau ir mudu su Augustinu susipykom: jis toks tipas, kad matydamas draugą skubant — dar daugiau jį trukdys ir įvairiausiai klausimais erzins. Bet netrukus mudu vėl kuone bučiuojamės, juk, šiaip ar taip, mudu be vienas antro niekad neapsieidavome...

Žodžiu, kas pirmiau buvo, rodos, taip paprasta, dabar daug ryškiau pasirodo. Į ką pirmiau dėmesio nekreipdavome, dabar taip, rodos, gaila, brangu... Kažkaip viens ant-rą jauti daug brangesnį esant, jauti, kad čia 2-jų metų

800 dienų teko panašiai dirbti, kad sulauktume vienos, išpūdingiausios mūsų gyvenime, išleistuvių dienos.

laikas mus labai suartino. Tas laikas mus, iš įvairių vietų surinktus ir svetimus tarp savęs taip išore taip savo vidujini gyvenimu, padarė geriausiai draugais. Pažvelgę į vienas kitą, jaučiame, kad nors ir per tą trumpą laiką, bet mūsų daug daug gyventa. Jauti, kad lygiai tau ir kolegai teko kartais daug sunkių ir vargo dienų praleisti, bet tarp jų spindi ir linksmų, net laimingų, valandėlių. Iš tikrųjų, nematęs vargo ir sunkumų, nesuprasi ir laimės! Kokia jauna, nuoširdi kariūnų nuotaika būdavo šeštadieniais ar sekmadieniais, kokie linksmi ir laimingi mes po savaitės darbų jausdavomės!.. O ką jie mums reiškė tada, kada jie nesiskyrė nuo šiokių dienų, kai mes dar nebuvo Karo Mokyklos auklėtiniais? Kaip žmogus jausdavais atsikėlęs jau apie 10 — 11 val. ryto ir dar skųsdamasis, kad galva skauda ir visas lyg sudaužytas, — ir ką jausdavai atsigulęs po dežuravimo ar naktinių užsiėmimų... Ši skirtumą mes gerai jaučiame... Kiek mūs žygiuota, kiek prakaituota, kiek prišalta naktimis, sušlapta per lietus ir darganas... Tai mūsų paslaptis. Bet visa tai pergyventa, mūsų ištvermės egzaminai išlaikyti; mums šypsosi gyvenimo pergalė. O toji praeitis mus visus vienodai yra palietusi, mes visi ją puikiai jaučiame.

*

Atėjo lauktoji diena. Iš pat ryto nepaprasta nuotaika: kažkokia iškilinga, paslaptinga. Karo Mokyklos rūmai pasipuošę vėliavomis, kurios šiandien kažkaip reikšmingai plevėsuoja, lyg ką nepaprasto mums pasakodamos. Trylika jau metų Karo Mokyklos rūmai matė tokias iškilmes, trylika kartų tos vėliavos didingai plevėsavo, atsisveikindamos gyveniman išžygiuojančius jaunuolius, o šiandien — keturioliktąjį kartą — mus!.. Argi tai jau mūsų šiandien čia paskutinė diena? Argi mes šiandien jau paskutinį kartą bendrai pražygiuosim? Argi čia jau mūsų daugiau neskambės bendros dainos, bendras juokas?.. — Taip! — lyg sako vėliavos: — mes jau daug praleidom ir kiek dar praleisim. Jūs išeinat, jūsų vietoj lieka kiti — mums vis tiek pat. O mums, išeinantiems, ar vis tiek? Ne, ne vis tiek! Mes išsiskirstysim po visą Lietuvą ir vargu kada taip vienon vieton susirinksime. Mus vienus patiks nauji darbai, nauji reikalavimai. Mes priversti būsim viens kitą dalinai pamiršti. Ir jau nebus tos dienos, kada mūsų bendras juokas ir dainos suskambės!.. Pasens, belaukdami mūs, šių alėjų

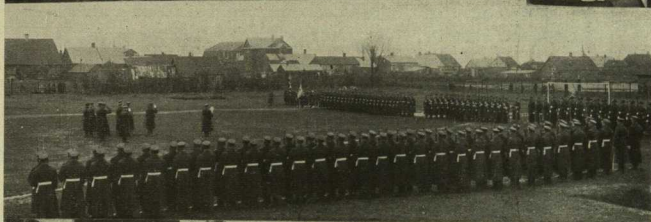
medžiai, kurie gėrėdavosi mūsų dainomis; jie pirmieji bus liudininkai mūsų išvykimo, kai mes su jais pakeliui atsisveikinsim...

Paskutinį kartą rengiamės kariūniškais rūbais ir aunamės daug žygių mačiusiais batais; paskutinį kartą suskambėjo: „Kuopa pusryčiams rikiuok! Stalams po penkis išsiskaičiuok!“ Nors šios komandos mums ir pirmiau patikdavo, bet šiandien jos taip nepaprastai skamba.

Karo Mokyklos batalionas išrikiuotas aikštėj. Sustatę šautuvus, vykstame į aktų salę išklaudyti pamaldų. Šv. Mišios. Didžiausia tyla salėj. Visi susikaupe, lyg, rodos, visi jaučia nepaprastą Apvaizdos ranką. Ne pirmi metai jau, kaip, iš šios salės sienose kybančių portretų, mūsų didžiųjų vyrų ir vadų veidai žiūri į susikaupusius jaunuolius. Ne pirmi metai, kaip šioji šventykla išvysta didelį būrį rinkitinių Lietuvos vyrų su karo vadovybe ir vyriausiu visų ginkluotų jėgų viršininku, J. E. Valst. Prezidentu Antanu Smetona, priešakyje. Ir visi jie lyg įkvėpia drąsos pirmiesiems mūsų žingsniams, lyg paragina mus svarbiems tautos uždaviniams atlikti. Juk daugelis tų žmonių mūsų tautos didvyriai, mūsų garbingosios kariuomenės kūrėjai! Koks džiaugsmas jiems gėrėtis savo darbo ir pasiryžimo vaisiais! O kaip malonu mums matyti juos savo tarpel..

Susikaupimo valanda baigiasi. Kapelionas sako pamokslą — tikrą pamokymą. Jo žodžiai,—kad mes, išeidami iš Mokyklos ir išlaikę jos egzaminus, neturime jaustis viską baigę: svarbiausi egzaminai, tai pats gyvenimas, — ilgai paliks mūsų atminty. — Štai, šie vyrai gyvenimo egzaminus jau išlaikė! — įspūdingai užbaigė kapelionas, rodydamas į marmuro lentą virš altoriaus, kurioje aukso raidėmis įrašytos žuvusių dėl Lietuvos laisvės kariūnų ir karininkų pavardės.

Po pamaldų susirenkam senoj savo vietoj, kur buvome išrikiuoti. Netrukus atvyksta garbingas mūsų Šefas ir praeina pro visus, giliai kiekvienam žvelgdamas akysna, klausdamas: „Ar tu tikrai pasiruošei ir supratai savo pareigas? Ar vertas esi ir sugebėsi kitiems vadovauti?“ Bet nė vienas išleidžiamojo kurso kariūnas nepaabejojo ir nenuleido akių — visi žvelgė jam tiesiog akysna, lyg sakydami: „Mes esam tau paklusnūs ir dėl pasitaikančių sunkumų nesudrebėsime“. Todėl Jo Ekscelencija Respublikos Prezidentas, įvertinęs mūsų tinkamumą savo pareigoms, leido perskaityti aktą, kad esam pakelti į jaunesniojo leitenanto laipsnį.

...Pagaliau ta diena atėjo...

1. Mokyklos Šefas sveikina išskilmėms išsirikiavusias kariūnų kuopas.
2. Tirmuoju baigęs Mokyklą kar. j. p. Gužaitis.
3. Skaitomas pakėlimo aktas.
4. „Be reikalo nepakelk, be garbės nenuleisk“.

Po to paskutinį kartą teko su šautuvais pražygiuoti pro estradą, paskutinį kartą junginy pakelti koją. Kaip, rodos, kitąsyk būdavo sunkus šautuvas, kaip sunku tikrai kariūniškai, pakeliant koją, pražygiuoti. Tuo tarpu dabar viskas kitaip virto. Tas šautuvas, kuris dvejus metus nesiskyrė su mumis, kurį dvejus metus kiekvieną dieną daug kartų glausdavom prie savęs, tas mūsų buvęs neatskiriamas draugas, dabar liko toks lengvas ir kartu brangus. Kaip, rodos, aš tave turėsiu palikti, kad kitas tave vartytų! Bet taip skirta. Dabar sudie! Gal susitiksime kada kautynėse, o dabar naudokis proga ir paskutinį kartą glauskis prie mano krūtinės...

Komanda. Batalionas sujudėjo. „Kamčatka“ šnabžda: „Vyrai, paskutinį kartą smarkiau spustelkime padus!“ Ir iš tikrųjų, kai mūsų žingsniai sudrebino estradą,— visi pajuto, kad šie jaunuoliai pro estradą pražygiavo paskutinį kartą...

Mes matėme, kad mūsų Šefas taip pat giliai pergyveno. Gal džiaugėsi?..

Kuopoj batai į šalis tik laksto, kariūniški mundurai ir kelnės skrenda šalin. Mes, jau leitenantai, velkamės naujutėliais blizgančiais mundurais ir ruošiamės kardų gavimo momentui. Išsirikiuojam toj pačioj aktų salėj. Adjutantas šaukia mus iš eilės pavardėmis. Jaunesnieji leitenantai viens po kito klaupiasi prieš savo Šefą ir dedasi širdin jo žodžius: „Be reikalo nepakelk, be garbės nenuleisk!“ Kiekvienas tyli bet širdy pilnai pasižada tą įvykdyti. Ir nuo šio momento mes tapome garbingos Lietuvos karininkų šeimos nariais.

Renkamės bendriems pietums į gimnastikos salę. Tos salės, kurioj kiekvieną rytą gimnastikuodavomės, nepažįstame: jos tuščias sienas puošė mūsų didvyrių paveikslai ir įspudinga Gedimino pilis — mūsų ateities ir gyvenimo tikslo simbolis. Renkasi vidun visa aukštoji karo vadovybė ir sėdasi už puikiai paruoštų stalų. Kartu su mumis jaunaisiais sėdasi ir mūsų Mokyklos p. p. karininkai — mūsų auklėtojai. Visi bendrai ir nuoširdžiai dalinasi praleisto laiko įspūdziais. Kaip aiškiai pasirodė, kad jie, būdami mūsų viršininkais, buvo ir mūsų geriausi vyresnieji draugai, mūsų užtarėjai. Kaip dėkingi mes esame jiems už jų triūsą ir vargą, kurį mes, dar būdami kariūnais, puikiai supratome. Tik karys gali suprasti ir įvertinti karininko darbą ir pasišventimą, kurį jis įdeda auklėdamas ir mokydamas kitus.

Bendra nuotaika gyveno ir aukštieji mūsų vadai; ir jie

jautė, kad yra tokioj vietoj, tarp tokių žmonių, kurie juos puikiai supranta, įvertina jų darbą ir jaučia jiems pagarbą ir nuoširdų dėkingumą. Todėl ne vieno jų prityrusi akis nuoširdžiai pažvelgdavo į mus ir, matyt, džiaugėsi, matydamą tiek naujų ir jaunų jėgų!

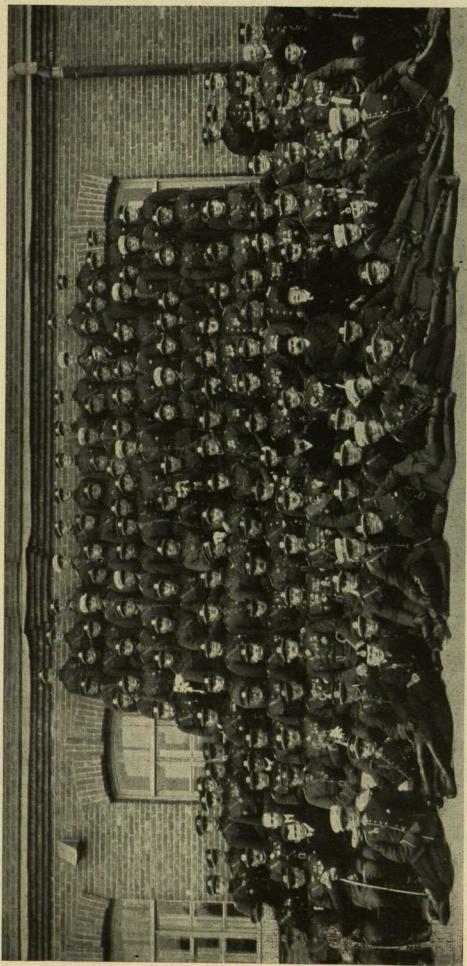
Kaip, rodos, dar neseniai teprisėdome, ir štai jau atsistoja mūsų Šefas ir prabyla į mus paskutinį laiminantį žodį:

Matote, kokia šiandien didelė diena jūsų jauname gyvenime. Jūsų palydėti iš Almae Matris sienų susirinko kariuomenės vadovybė, ministariai ir aukštieji svečiai. Jūs jos nepamirškite. Jūs baigėte mokyklą, bet žengiate į daug platesnį gyvenimą. Tas gyvenimas yra gražus. Jis vilioja. Bet sykiu jis yra pilnas pavojų. Reikia didelės pusiausvyros, reikia daug atspirties.

Dainininkui artistui gaidžiu sugiedoti yra didelė gėda. Kunigui nusižengti dorovės dėsniams yra baisi sarmata, bet jei kas galėtų kariui prikišti, kad jis yra bailys, be drąsos, jam tai būtų didžiausias užgavimas. Kariams tenka mokėti vertinti gyvenimą savo aspektais. Jie negali vien siaurai užsidaryti savo profesijos ribose. Jiems turi rūpėti mokslo, meno, religijos ir politikos gyvenimas, nes tos sritys jiems irgi tenka vertinti.

Karo organizacija yra pagrįsta drausmės dėsniais. Tiktai kas moka pats save suvaldyti, tas gali ir kitus mokėti suvaldyti. Tačiau drausmė yra reikalinga ne tik vienai kariuomenei, — ji reikalinga visai tautai ir visam pasauliui. Dabar juk visas pasaulis bendrauja, tarpiais ryšiais yra surištas; visa mūsų žemė dabar yra vienas didžiulis verpetų kupinas okeanas. Tiktai esant drausmei yra įmanomas tas susiraižęs gyvenimas.

Mūsų tauta yra nedidelė, bet ji laikosi savo noru gyventi, noru kurti, kilti aukštyn. Juk ir jūrose yra salų bei salelių, kurios vandeni apsuptos gražiai sau šimtus tūkstančių metų laikosi. Taip ir tauta gali būti tam tikra prasme amžina, jei ji turės pakankamo noro gyventi, kilti, jei ji sieks gražių idealų. Tačiau idealai yra labai toli. Jie yra kaip tos tolimos žvaigždės, kurios neišmatuojamose plotybėse

...Ir mes pasikeitėm...
XIV laida su Valsybės Prezidentu, kariuomenės vadovybe ir aukštaisiais svečiais priešakyje.

spindi ir mus vilioja, bet kurių įžiūrėti ir sužinoti kas ten yra mes, deja, negalime.

Gyvenimas yra drama arba tragedija. Bet toji drama yra graži, pilna visokių pavojų. Šioje dramoje svarbiausieji vaidylos yra vadai. Jie nustato gaires, parodo linkmę. Karininkai kaip tik yra skiriamai vadovauti, mokyti, kitiems pavyzdžiais būti. Jie ne tik ginklu, bet ir savo pavydžiu, savo drausme stiprina tautos jėgas. Jų uždavinys yra platus ir didelis — padaryti mūsų tautą daug stipresnę, daug pajėgesnę, kad jos gyvybei nebūtų baisūs tie verpetai, kurie apie mus sukasi. Kaip senovės graikai turėjo gražų žmogaus idealą, kurį trumpai vadindavo „kalos kai agatos“ — vadinasi, žmogus turi būti gražus ir geras, taip ir dabarties žmonėms pravartu toks reikalavimas dažnai prisiminti.

Iš visos širdies linkiu sunaudoti gyvenime visa tai, ko esate čia išmokę. Už jumis, šios dienos solenizantai, už šią Alma Mater, už jos vadovybę ir viršininką keliu aš savo taure.

Po to kalbėjo Ponas Krašto Apsaugos M-ris Pulk. Giedraitis, gen. Žukauskas, duodami mums pamokymų ir nurodymų, pirmuosius gyvenimo žingsnius žengiant. Mūsų Mokyklos Viršininkas, iškiepijęs mums per dvejus metus tėvynės meilės, darbštumo, savo kalboj priminė mums aukščiausią ir neužmirštamą mūsų siekimą — Vilnių, rodydamas pirštu į paveikslą pavergtos mūsų Gedimino pilies, kuriai tik pirmieji aušros spinduliai tesirodė!...

Išleidžiamųjų vienas jaunesnysis leitenantas visų vardu padėkojo už duotus mums pamokymus ir linkėjimus.

Bendri pietūs baigėsi. Mūsų Tautos Vadas atsistoja išeiti. Bet argi jis tiek tėra nusipelnęs, kad mes jam leistume išeiti, kaip kokiam paprastam svečiui? — Ir nepajuto, kaip jis ant jaunųjų rankų pakilo į viršų ir, lyg laimindamas jį sužiūrusius jaunosius, ant rankų plaukte išplaukė iš salės, lydimas visų garsaus „valio!“

Mokyklos Viršininkas dar kviečia visus į salę paskutiniam atsisveikinimui. Lyg bitės, jaunieji telkiasi apie jį. Valandėlė nuoširdaus pasikalbėjimo, gražių lietuviškų dainų...

Mokyklos Viršininkas atsisveikina. Ir, nežiūrint jo didelio kuklumo ir pasipriešinimo, jis turėjo pakilti ant mūsų rankų, kad iš aukščiau dar kartą pažvelgtų kiekvienam į akis ir palinkėtų pasisekimo mūsų pirmiesiems žingsniams...

Pirmąjį naujo mūsų gyvenimo rytą vėl susirinkome aktų salėn. Mokyklos Viršininkas paskutinį kartą visus atsisveikino, ir 79 jaun. leitenantai apleidome mūsų Almae Matrs sienas.

„Iš praeities Tavo sūnūs te stiprybę semia“ / Kariūnas Virakas

Kas vakarą, Tautos Himnu užbaigdami dienos darbus, tai kartojame.

Šių žodžių reikšmė ta, kad visados, kada pamatysime daugybę priešų, nenusigastume ir nenusimintume, bet dar drąsiau eitume priekin, nes juk visais laikais Lietuva turėjo daugybę priešų, tačiau kur buvo drąsa ir ištvėrmė, ten buvo ir laimėjimas! Jie rodo, jog tik per vienybę eisime įgalybę, nes mūsų praeitis sako, jog tik susijungusi Lietuva buvo baisi ir nenugalima savo priešams.

Kada nusivilsime ir imsime nebepasitikėti savo jėgoms, atminkime V. Kudirką, šių Himno žodžių autorių, kokiais jis laikais gyveno, kaip menkomis jėgomis ir su koku galingu priešu kovojo; o ar nelaimėjo drąsa ir pasišventimu, ar neįvyko jo toli siekiančios mintys ir svajonės?

Kada ims stigti mums tvirtos valios ir pasiryžimo ginti tėvynę, atminkime pirmuosius Lietuvos gynėjus — savanorius, kurie laisva valia, palikę gimtąją pastogę, tėvus — motinas, ėjo vaduoti, iš visų pusių priešų apsiaustos, tėvynės, o jų drąsa ir pasiryžimas tikrai stebuklus darė. Jei nusiğasime ir sakysime, jog mūsų taip maža, o priešų tiek daug — atminkime Giedraičius, Širvintus, Radviliškį. Ne skaičius, bet pasišventimas ir narsumas laimėjimų laurus skynė.

Kas, jei ne garsioji praeitis, gaivino ir stiprino sunkioj kovoje pirmuosius lietuvybės gynėjus: Daukantą, Valančių? Iš kur sėmės sau pasakiškos stiprybės nenuilstamas kovotojas V. Kudirka? Ar ne praeitis skatino į lietuvybės darbą mūsų „Aušros“ kūrėjus ir jos kovotojus? „Kaip aušrai auštant nyksta ant žemės nakties tamsybė, o kad taip jau prašvistų ir Lietuvos dvasia“ (Basanavičius, „Aušros“ prakalba).

Teprašvinta mūsų dvasios praeities meile ir ateities kūrimo geismu, kaip kad buvo prašvitus mūsų patriarcho Dr. J. Basanavičiaus dvasia. Taip, praeitis kuria ateitį. Ne veltui Maironis dainavo:

„Aš norėčiau prikelti nors vieną senelį
Iš kapų milžinų.

Ir išgirsti nors vieną, bet gyvą žodelį
Iš senųjų laikų“.

Pulką prisiminus

Kar. asp. Žemgalių Jaunulis Laimingas.

(Iš dienoraščio)

„Salus civitatis summa lex esto“*) — tai devizas, kuriuo kiekvieno piliečio gyvenimas nuolatos privalo būti tvarkomas. Juo labiau jis yra atmintinas dabar, kada mes susirinkome atlikti vieną garbingiausių ir atsakomiausių piliečio pareigų.

Štai, jau trečia savaitė, kai esu aktyvioje karo tarnyboje, trečią savaitę gyvenu normaliu kario gyvenimu. Tiesa, laikas dar labai trumpas, tačiau įspūdžių — jūra. Dalinai jie buvo laukiami, ir kažin ko nepaprasto čia neradau, tačiau fantazija, paremta įvairiais pasakojimais, toli gražu neatitinka tikrovei, kurioje dabar esu. Jau vien laikrodiškas visos dienos darbų punktualumas kordinaliai veikia žmogų, šiek tiek jį sumechanizuoja, bet kartu verčia būti stropesniu, tiksliau sunaudoti laiką. Toks punktualumas ir planingas laiko suskirstymas civiliniame gyvenime, deja, dažniausiai yra nežinomas.

Kartais tenka pastebėti, kad į karį, tą eilinį kareivėlį, mūsų vadinamo elito šnairiai žiūrима, motyvuojant tai intelekto skirtumu ir... nepasitikėjimu to kario švara. Tačiau neklysiu pasakęs, kad tikrai tuo pačiu metu galima drąsiai abejoti tų inteligentų inteligencijos laipsniu ir higiena!

Laimingi tie kaimo berneliai, kurie patenka į mūsų kariuomenės eiles. Čia jie tampa tikri piliečiai, rimti piliečiai, ne kalbom, bet savo gyvybe pasiruošę ginti tėvynę. Čia jie išmoksta tvarkos; čia jie sužino, kas yra švarūs baltiniai, dažna pirtis. O ar maža yra tokių, kurie seniau savo namuose vien prieš tris didžiąsias šventes tesimaudydavo...

Džiaugiuosi ir didžiuojuosi mūsų kariais: tvirti, smagūs, sąmoningi!

„Ir vėl diena...“ — Fausto žodžiais tariant, tik tas skirtumas, kad Faustas taip sakė diena prasidedant, o aš tariau diena baigiantis.

Šeštadienis tai kareivio tvarkymosi ir valymosi diena. Iki pietų eina rikiuotės pamokos, o po pietų prasideda savęs ir kareivinių švarinimas.

*) Valstybės gerovė tebūnie aukščiausias įstatymas.

Siandien ir mes tvarkėmės. Darbo nemaža, tad dabar kiekviena atliekama laiko valandėlė yra maloni poilsiui. Rytą pamokos su šautuvu tiek įvargino ir įskaudino ranką, kad ji net dabar dreba, ir braižas darosi nelygus. Bet tai menkniekis.

Vyrai smarkiai susirūpinę: gaus rytoj leidimą išeiti į miestą, ar ne. Šis klausimas ir mane domina. Taip norisi nuvažiuoti pas savuosius. Labai pasiilgau.

Rašau ir galvoju: būtų gera, jei šį vakarą nebūtų pasi-vaikščiojimo, — taip malonu sėdėti nejudant. Nepasakysiu, kad tai būtų tingėjimo pažymys; greičiausiai tai yra išdava neįprasto padidinto fizinio darbo.

Aplinkui — įdomi kompanija, įvairių veiksmų ir darbų konglomeratas. Tikrai įdomus kariškas vaizdelis!

Kampe prie spintos sėdi persona grata — kuopos dalytojas, porceliuoja sviestą ir maestriškai piausto dešrų ritinėlius — tai ruoša rytdienos pusryčiams. Priešais kolega rašo savo dulcinėjai laišką, dažnai pasidairydamas į sieną, lyg ten ieškodamas trūkstamų žodžių. Greta technikas kombi-nuoja kažin kokį planą. Toliau grupė karštai nagrinėja „Brno“ (šių studijų išdava: dingo trauktuko spyruoklis). Greta jų sėdi „simuliantas“ ir smalsiai žiūri į rikiuojamas spintoje sviesto porcijas. Dar toliau šachmatistai paskelbė turnyrą. Viduryje kazemato ant grindų skyrininkai dėsto renkamus baltinius. Čia triukšminga ir panašu į rytų mūgę. Daugiausia rūpinasi ir nerimauja mažasis žemaitis — „visagalis“, kuopos budėtojas, ir visus argumentus užbaigia savo tradiciniu klausimu:

— Vo kap tu mana?...

Štai, girdžiu naujieną: „Šaunusis kareivėlis Šveikas“ tapo nubautas: gavo neišėjimo. Visi sujudo — vadinasi, jau niaukias dangus. Įdomu, kada aš prikišiu savo kailiuką.

Skardus budėtojo švilpukas, skverbdamasis giliai giliai į smagenis, nugali triukšmą, ir jo vietoje išsiveržia iš jaunų krūtinių galingas šūkis:

— Su bakais!!!

Tačiau apsirikta. Vakarienė jau seniai suvalgyta.

— Išeit ant plento vakariniam pasivaikščiojimui! — Vėl skamba „visagalio“ balsas.

Tai tau ir po poilsio!

*

*

Fizinio auklėjimo problema Lietuvoje ilgą laiką nebuvo

galutinai išspręsta. Vien kariuomenėje šis klausimas buvo aktualus ir praktikoje taikomas. Nenuostabu. Juk karys, be tinkamo moralinio ir teoretinio pasiruošimo kautynėms, privalo būti pakankamai fiziniai patvarus kautynių ir žygių metu, nekalbant jau apie tai, kad pasitikėjimas savo fizinėmis jėgom duoda kariui galimumo racionaliau panaudoti jo turimas žinias, sumanumą ir teisingai įvykdyti duotuosius viršininkų įsakymus.

Būdamas pats karys ir eidamas nustatytą programą, susiduriu ir su fizinio lavinimo pamokom. Be specialiai skiriamų gimnastikos pamokų, atliekamų aikštėje arba salėje prie įrankių, yra pulke dar vadiniami rytiniai ir vakariniai pasivaikščiėjimai, kurie galutinėje sumoje sudaro taip pat savotiškas gimnastikos pamokas.

Mankštos fiziologija griežtai reikalauja mankštos metu laikytis tam tikros kreivosios, vaizduojančios širdies ir plaučių funkcionavimą. Ši kreivoji yra nuosaiki — lanko pavidalo ir jokia būdu negali būti laužyta, kampuota. Vadinasi, mankšta turi būti nuosaikiai stiprinama, ir, pasiekusi maksimumo, nuosaikiai silpnėti — taip, kad po mankštos širdies funkcionavimas būtų nė kiek nepadidėjęs, kaip prieš mankštą. Tik tuo būdu tvarkoma mankšta yra organizmui naudinga ir daro jį stipresniu. Antras mankštai statomas reikalavimas yra mankštos vispusiškumas.

Kalbant apie tą mankštą, kuri yra atliekama minėtų pasivaikščiojimų metu, vis dėlto negalima pasakyti, kad ji atitiktų tiems pagrindiniams mankštos fiziologijos reikalavimams. Šių pamokų turinys — 75% bėgimas, ir bėgimas be sistemos, neatsižvelgiant į išsitreniravimą. Bėgimas dažnai staiga nutraukiamas, mankštos kreivoji — laužtinė. Pati mankšta vienpusiška.

Greta to man kyla mintis, ar racionalu yra praktikuoti bėgimą, kaip bausmę. Juk tokia mankšta beveik visada yra atliekama pamirštant kvėpavimo higieną, bėgimo stilių. O tai pliusų tikrai neduoda.

Man rodos, kad šioms trūkumams pašalinti reikėtų tik žemesnįjį kadra, kaip panašių mankštų vadovus, geriau supažindinti su pagrindiniais mankštos reikalavimais, o tada kiekviena mankšta būtų tikrai naudinga ir ugdytų kario fizes pajėgas.

Žygiavom ir žygiuosim! / kar. asp. Dedonis

Dainom skambėjo Panemunė,
aidėjo garsas virš kalnų,
šypojos Nemunas patvinęs,
kai mes žygiavom iš pulkų.

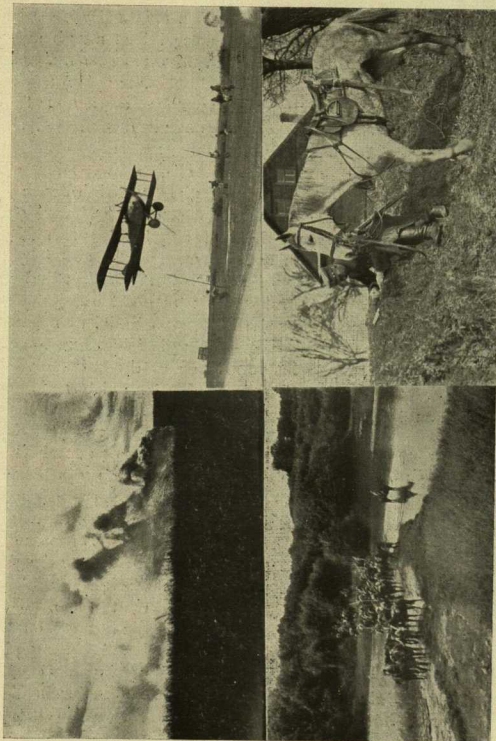
Daina ir muzika didinga
lydėjo tvirtus žingsnius mūs
į ten, kur meilė stebuklinga
kaip brolius suriša visus.

Krūtinės mūsų tvirtos, jaunos
alsavo ilgesiu šventu
save tėvynei paaukoti,
žygiuojant karžygių keliu.

Jėgas mes pašventėm jaunystės
ir čia nerimsim dar, oi ne!
Mes lauksim trimito šaukimo. —
Kada išgirsim — nežinia...

Mes laukiam žygio Vilniaus linkui,
kur aras kruvinais nagais
seniai lietuvio kūną drąsko,
plasnodams tėviškės laukais.

Tik jį po kojų ten sutrypė,
atgal žygiuosim su daina,
o broliai džiaugsis laisvi likę —
Džiaugsis motutė-Lietuva.

1. Dūmų uždanga poligone. 2. Lėktuvas nenusileisdamas paima nuo žemės pranešimą. 3. Girdome savo žirgellius. 4. Karūnas-kavaleristas lauko pratimuose (tašo pranešimą).

Pakelėse į Vilnių. / Kar. j. p. Šukys

Aš paklausiu beržo, stovint pakelėje,
Ką jam sakė vėjai, ką audra kalbėjo.
Ar minėjo vėtros senovės galiūnus,
Ar guodė, ar barė liūdinčius lietuvius.

Ne! Ne tosios sėkmės liko beržo klausai,
Ir ne raudos šalį šiandien apkeliausią —
Iš girių tankynės karžygių šešėliai
Ilgai krautan laužan kibirkštį įskėlė...

Ne! Ne vėjo šėlis beržo šakas lenkė,
Tai ne žaibo kirtis žalią medį trenkė —
Kankliai dainiaus seno šalį apkeliavo,
Trimitai variniai žygin trimitavo!

Bunda kaimo grįčios, lūšnos pakelėje!
Ne! Ne vėjas beržui, ne audra kalbėjo —
Tai vieningo žingsnio žadinantis ritmas
Miškais, kalnais, kloniais per Vilniją ritas.

Dar sutrenks kanopos vieškelius dulkėtuos!
Baltmarškinis beržas verks šakas išskėtęs,
Tik narsios lietuvės, išlydėję sūnus,
Ašarotais skruostais pakelės' netūnos...

1932. X. 6 d.

A. Panemunė.

Stiprinkime kariuomenės morales jėgas / E. K.

(Sutrumpintas vertimas iš „Kadets“).

Lygiagrečiai karo technikos išsivystymui, dažnai girdime kalbant apie žmogų ir jo moralių jėgų reikšmę moderniniam kare. Yra ekstremistų, kurie tvirtina, kad šių dienų kare nugalėti ne gyvoji, bet mechaniškoji jėga.

Kiti gi sako, kad koks bebūtų kariuomenės apginklavimas, jos tvirtiausias motoras yra ir pasilieka žmogaus širdis, o šio apginklavimo pilnuma priklauso nuo gyvųjų jėgų moralės vertės. Girdime taip pat ir kitokias nuomones, kurios sako, kad stipriausia yra ta tauta, kuri savo ginkluotų jėgų organizavime mokėjo pasiekti gyvųjų ir materialių jėgų harmoniškiausią lygsvarą.

Geram šių dienų kovotojui ypač reikia būti moraliai stipriam, nes dabar kario dvasinę jėgą išbando daug ilgiau ir sunkiau, negu ankstyvesniuose karuose. Bet pergalė, taip pat, kaip ir seniau, priklausys tam, kuris ilgiau mokės išlaikyti gyvą savo moralę jėgą. Ši jėga yra žmogaus psichinė energija, kuri jam padeda pergalėti visas fizines ir dvasines depresijas, pernešti visus sunkumus ir trūkumus, neatsižvelgiant į didžiausią nuovargį, alkį ir t. t. Ši moralė jėga teikia drąsos stoti prieš didžiausius pavojus, padeda pergalėti baimės jausmą ir atnaujina fizines jėgas.

Moralės jėgos, lygiagrečiai fizinėms, pamažu išsieikvoja, bet kad nugalėtume, reikalinga laikytis, kaip įprasta sakyti, mažiausiai 15 min. ilgiau už priešą. Be to, dar reikia turėti nepalaužiamą norą nugalėti, nes karas savo esmėje kaip tik ir yra dviejų priešingų norų kova. Taigi ir dabartiniame technikos progreso laikotarpy moralių jėgų reikšmė ne tik nesumažėjo, bet įgijo dar didesnės reikšmės, negu ankstyvesniuose karuose.

Moralinis ir kariškas auklėjimas kariuomenėje yra darbas, kurį turi atlikti karininkai. Mokyme ir auklėjime svarbiausias faktorius yra pavyzdys.

Kokie turėtų būti tie jausmai, kuriuos reikia išauklėti kareiviuose? Pirmiausia—tėvynės ir savo tautos meilė yra ir palieka svarbiausiu moralių jėgų šaltiniu. Tautos garbė, jos tradicijos ir rasės savigarba kiekvie-

nam kariui turi būti brangiausias turtas, dėl kurio jis yra pasiryžęs kovoti ir mirti.

Pasitikėjimas savo kariuomenės jėga—vienas iš svarbiausių moralinių jėgų šaltinių. Pasitikėjimas viršininkams yra labai svarbus faktorius ir jis turi būti absoliutus. Šis pasitikėjimas kareiviui atsiras pats savaime, jei kareivis matys, kad jo viršininkas yra savo pašaukimo aukštumoje, jei jis visur ir visuomet matys, kad viršininkas už jį moraliai ir intelektualiai stovi aukščiau. Tiktai tada kareivis bus pasiryžęs jį visur sekti ir išpildyti viršininko įsakymus didžiausiu atsidėjimu. Šis pasitikėjimas ir didins kovotojų morales jėgas.

Valdiniai labai greit pagauna viršininko klaidas, abejojimą ir nežinojimą. Šie faktoriai mažina viršininko autoritetą valdinių akyse. Kiekvienas viršininkas igis savo valdinių pasitikėjimą ir pagarbą, jei jis bus teisus ir bešališkas savo sprendimuose. Viršininkui reikia gerbti savo valdinius, nes tiktai respektuojant į valdinio asmenybę galima įgyti pagarbą ir respektą prieš save. Viršininko mandagų laikymąsi pajunta kiekvienas, net ir mažiausiai išlavin-tas kareivis, ir sykiu be jokios priespaudos būna priverstas laikytis taip pat ir prieš viršininką.

Nurodymus ir pamokymus reikia pareikšti vietoje, nors ir griežtai, bet nesikarščiuojant ir ko- rektinai. Rėkavimui ir brutališkumui neprivalo būti vietos, nes pyktis yra blogiausias patarėjas, o brutališkumas visuomet pavergia gerą savijautą ir norą. Už kiekvieną gerai atliktą darbą viršininkas turi rasti visuomet porą gerų žodžių.

Vis dėlto, draugystei ir mandagumui privalo būti ribos. Šios dvi ypatybės neturi mažinti viršininko griežtumo, energijos ir reikalavimų tarnyboje.

Tikras viršininkas yra ne tas, kuris nešioja viršininko ženklus, bet tas, kuris yra savo pašaukimo aukštumoje.

Bet viršininkas — karininkas irgi yra tiktai žmogus ir karininkų masėje taip pat, kaip ir visur kitur, randame žmonių su įvairiomis charakterio ypatybėmis.

Neigiamas reiškinys viršininko charakterio bruožuose yra įsivaizdavimas, kuris paskatina viršininką laikytis atskirai, stengtis žibėti aukštesnių viršininkų akyse ir di-

džuotis jam suteikta galia. Yra viršininkų, kurie ieško pigaus populiarumo; jie dedasi esą tikrais kareivių draugais, bet iš tikrųjų jie vadovaujasi vien tik sausu egoizmu. Toks populiarumo ieškojimas yra žalingas, nes griaua ir ardo drausmę kareivių tarpe.

Todėl neužtenka karininkui duoti tiktai teoretines ir praktiškas karo dalykų žinias, bet reikia išauklėti toki viršininkai, kurie galėtų savo pavyzdžiu auklėti ir vadovauti būsimus tėvynės gynėjus.

Karo Mokykloje praleistieji dveji metai yra labai trumpos laikotarpis, kad per tą laiką išauklėti pilnai jaunojo karininko charakterį ir asmenybę. Tolimesnė evoliucija turi būti atliekama dalyse, senesniųjų karininkų įtakoje. Be to, kiekvienas jaunujų karininkų, privalo save auklėti ir savo charakterį tobulinti dar ilgus metus.

Šilleris yra pasakęs: „Jei nori mokintis pažinti save, tai stebėk kitus; jei nori kitą suprasti, tai žiūrėk savo širdyje“.

Šis posakis tebūnie mums kelrodis pavaldinių auklėjime ir mūsų pačių charakterio lavinime.

Kariūnas Leiga.

Kiekvienas mokslas yra geras, bet geriausias tas, kuris moko ginti savo tėvynę.
Inž. K. Šakenis.

Šių dienų ginklų apžvalga

Jaun. ūn. Bulota

Visus žinomus ginklus galima suskirstyti į keturias klases:

I klasė. Šalti ir šaunamieji ginklai — pradedant paprastu durtuvu ir baigiant moderniškiausiais pabūklais, tankais, lėktuvais, kreiseriais, povandeniniais laivais ir pan.

II klasė. Cheminės karo medžiagos bei joms laikyti ir nuo jų apsiginti priemonės.

III klasė. Bakteriologiniai ginklai — pradedant bakterijomis, iššaukiančiomis paprastas ligas, ir baigiant pikčiausiomis džiovos, choleros, raupsų bakterijomis.

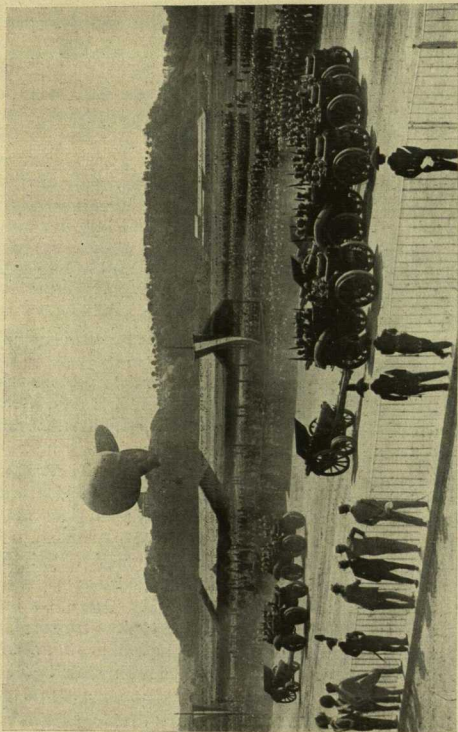
IV klasė. Biologiniai ginklai — priemonės įvairių eterinių bangų virpėjimu paveikti į biologinį kūnų sudėjimą, t. y. gyvybės struktūrą ir sunaikinti jos egzistenciją.

Tuo tarpu trumpai apibudinsiu I-os klasės ginklus, patiekdamas galutinius dabar pasiektus davinius ir mėgindamas numatyti jų tolimesnę tobulėjimą bei pritaikymą karo reikalams.

Šaltas ginklas atsiradęs kartu su žmogumi pavidale kuokos, sviedžiamo akmens, leidyklės, ir ištobulėjęs iki lanko su strėle, ieties, kardo, durtuvo; toliau pavidale įvairių guminių lazdų, spiruoklinių kumščių ir pan. Galima tvirtinti, kad šie ginklai bus vartojami tol, kol bus žmonija. Didelio šios rūšies ginklų tobulėjimo sunku tikėtis. Žinoma, kad jie turi būti pigūs, patvarūs ir atitikti jiems skirtoms sąlygoms; o šie reikalavimai minėtiems ginklams jau ir yra kuone išpildyti. Viena, ko galima laukti, tai jiems pritaikymo nuodingų medžiagų. Visi žinome, kad gyvatės nuodai išsilieja tik tuomet, kai jinais šiek tiek įkanda į gyvą kūną, tai kodėlgi durtuvui, kardui ar iečiai nepritaikyti mažo stipriems nuodams laikyti įrengimo ir nereikėtų ilgai vargti su priešu. Reikia pastebėti, kad nuodytos strėlės jau seniai laukinių tautų vartojamos.

Šaunamieji ginklai atsirado Berthold'ui Schwarz'ui, Roger'ui Bacon'ui, o gal buloniečiams, išradus juodąjį paraką; būtent: paėmus apie 77% KNO_3 — kalio salietros, apie 10% S — sieros ir apie 13% C — anglies, ir gerai viską sumaišius, gaunama sprogstamoji medžiaga, kuri gali, pavartojus vamzdį, nusiųsti sviedinį ir suardyti pastatus. Šaunamųjų

ginklų tikslas yra paleisti dideliu greičiu kulipką, kad ji, praėjus norimą distanciją ir sutikus pakeliui gyvą kūną, ji pervertų — suardytą gyvą organizmą, arba numesti noriman tolin tam tikro dydžio sviedinį su sprogstamąja medžiaga, kuri, susprogdinus sviedinio kevalą, jo skeveldromis kautų gyvus taikinius, arba ardytų pastatus. Reikia pasakyti, kad tam yra moksliskai pritaikytos visos technikos paslaptys ir ypač paskutiniaisiais metais prieita beveik galutinių rezultatų. Sprogstamosios medžiagos, vamzdžių gaminimas iš specialaus plieno, oro ir žemės traukos pasipriešinimas sviedinio judėjimui, kitaip sakant—vidujinė ir išorinė balastika pilnai išstudijuota ir pritaikyta. Sprogstamoji medžiaga yra ne kas kita, kaip mechaninis arba cheminis kelių cheminių elementų tam tikroj proporcijoje sudarytas junginys, kuris turi savyje paslėptą cheminę energiją. Ši energija sproginimo metu pavirsta šiluma. Pats sproginimas yra tokia egzoterminė reakcija, kurios metu medžiaga labai dideliu greitumu pavirsta į dujinius skilimo produktus, labai aukštos temperatūros. Pav. nitroglicerino parako skilimo reakcija: $2C_6H_5(ONO_2)_3 = 6CO_2 + 5H_2O + \frac{1}{2}O + 3N_2 + 660,2 \text{ Cal}$. Šiluma, pakėlus skilimo produktų temperatūrą, suteikia jiems aukštą spaudimą (šautuvuose iki 2000—3000 atm., o auto suveržtų vamzdžių pabūkluose iki 4000—4500 atm.), kuris, nelyginant garo mašinoj garas, šiluminę energiją besiplėsdamas paverčia į mechaninę, t. y. sviediniui vamzdyje suteikia greitį arba kinetinę energiją $\frac{MV^2}{2} = \frac{P}{g} \cdot \frac{V^2}{2}$, kur $g = 9,81$ mtr. per sek. — pastovus, V —sviedinio pradžios greitis, didesnis kaip 1500—1600 metr. per sek., gauti yra labai sunku ir beveik nebeapsimoka, nes oro pasipriešinimas išauga toks didelis, kad sviedinys mažai kuo toliau nulekia, o pabūklo vamzdis reikalingas labai ilgas (dabar vartojama iki 100—150 kalibr.) ir jo gamyba labai brangi. P—sviedinio stovis per daug didinti irgi neverta, nes gaunasi per didelis kalibras — pabūklas per brangus ir mažai gali išleisti sviedinių — greit susinešioja. Didžiajam kare pavartota vokiečių patranka „Berta“, kurios sviedinio svoris su viršum 1000 klgr., tegalėjo išleisti vos keletą šovinių ir jau reikalinga buvo remontuoti, taigi ir jos, kaip kautynių ginklo, vertė pasirodė maža. Taip pat ir vokiečių kapitono Gerlich'o paskelbtam prieštankiniam šautuve nieko naujo neišrasta, o tik, sumažinus kalibrą, gavosi kalibrų santykiu ilgesnis šautuvo vamzdis—didesnis pradžios greitis; vadinasi, artimoj distancijoj—

Italijos kariuomenės paradas Umberto princo vestuvių proga.

100—150 metr. pramuša plieninius tanko šarvus, o apie 400 metr. distancijoj turi žymiai mažesnę pramušamąją jėgą ir kinetinę energiją, negu dabar vartojami šautuvai. Dabar yra pagamintų pabūklų, kurių sviedinio svoris virš 1000 klgr., pradžios greitis iki 1500 metr. per sek., šaudymo tolis iki 120 klm., sviedinio trajektorijos viršūnė iki 35 klm. aukščio.

Iš automatinių ginklų reik duoti pirmenybę aviacijoj vartojamiems Vikkers'o kulkosvaidžiams, kurių šaudymo greitis siekia 1100 šūvių į minutę. Taigi, pabūklų su didesnėmis balistinėmis savybėmis, negu dabar vartojama, galima dar padaryti, bet vargiai ar tai būtų verta. Sviedinių lėkimo distancijos padidinimo dabartinių patrankų pavyzdžiu ir žinomomis parakų rūšimis galima laukti tuomet, kai bus išrasta atsparesnė vamzdžiams gaminti medžiaga, išlaikanti daugiau, kaip 4500 atm. spaudimą ir 2000—3000 °C temperatūrą. Reikia laukti, kad didelių kalibrų patrankų veikimas bus dar daugiau pakeistas lėktuvais-bombonešiais. Kai bus surastos galingesnio veikimo sprogstamosios medžiagos, tuomet lengviau bus išspręstas stratosferinių raketų klausimas, tik tuomet sviedinio-raketos lėkimo tolis ir fuzinas bei brizantinis veikimas galės būti padidintas. Labai galimas daiktas, kad spaudoj paminėtas Barlovo išradimas yra ne kas kitas, kaip lėktuvo, sviedinio ir raketos kombinacijų aparatas, kuris galės iškilti į palyginamai didelį aukštį ir ten numesti lėktuvo traukos bei raketos įrengimą, o pasilikęs su paprastu sklandymo įrengimu ir mažesniu priešumu orui greitėjančiai planiruos, vis mažindamas sparnų plotą, į taikomą vietą. Įgavęs didelį kritimo greitį, būdamas sunkus ir turėdamas daug detonuojančios medžiagos, galės giliai įlįsti į žemę ir sukelti sprogimą, panašų žemės drebėjimui. Žinome, kad sviedinio trajektorijos nusileidžiančioji šaka yra žymiai mažesnė už kylančią, bet jeigu trajektorijos viršūnėje iš sviedinio pradėtų veikti paprastas sklandymo įrengimas, kas techniškai įvykdoma, tada nusileidžiančioji trajektorijos šaka būtų keliolika kartu didesnė. Barlovo sviedinio nemažas taiklumas galima paaiškinti tuo, kad nesigailint pinigų galima įrengti automatiškai vairų aparatai, priklausą nuo magneto rodyklės krypties ir nuo siunčiamų radio bangų, o kaip žinome Barlovo išradimas yra labai brangus.

„Kadets“ / (8/9 N.N. 1932 m.)

„Kadets“ — Latvijos Karo Mokyklą baigusių karininkų mėnesinis laikraštis. Eina dešimtus metus. Redaguoja ltn. Frišmanis. Kaina metams 6 latai.

Iki 1931 m. „Kadets“ išeidavo tik kartą metuose — karininkų laidos išleistuvių proga. 1931 m., laikinai Karo Mokyklą uždarius, „Kadets“ virsta karininkų laikraščiu ir leidžiamas kas mėnuo.

Šių 8/9 N. N. septynių pusl. vedamajam „Lietuva ir jos ginkluotos jėgos“ supažindinami „Kadeto“ skaitytojai su Lietuvos praeitimi, kovomis, dabartine valstybės ir kariuomenės santvarka.

Autorius R. paliečia praeitį, kur kalba apie tai, kad žiloje senovėje lietuviai, latviai ir estai buvo viena tauta, su viena kalba, vienais dievais ir vienodais papročiais.

Šis gimingumas neprapuolęs ir vėliau, ką liudija toks šių giminių atsakymas vokiečių vyskupui Adalbertui, kuris norėjo tarp jų įvesti krikščionybę: „Mus ir visą šią valstybę valdo tiktai viena teisė ir vienas gyvenimas. Tu, priklausęs kitam, mums svetimam, įstatymui, jei šianakt nepabėgsi — mirsi.“

Kiek vėliau, kitos giminės patekę kitų tautų jungan; tik dvi giminės, žemaičiai ir aukštaičiai, ilgiausiai išlaikę nepriklausomybę ir, vadovaujami savo sumanių kunigaikščių, užkariavę plačius Rusijos žemės plotus. Laikui bėgant, latviai ir estai atsidūrė vokiečių, o lietuviai lenkų, politinėje ir kultūrinėje įtakoje. Iš čia autorius daro išvadą, kad gal šių dviejų kultūrų įtaka, latviams ir estams — vokiečių, o lietuviams — lenkų, ir yra priežastimi to, kad šios tautos nebeturi dabar tokių artimų ryšių, kaip seniau.

Liublino Uniją autorius vadina Lietuvos savistovumo kapu; nes po unijos Lietuva likusi tik Lenkijos provincija, bet ne savistovi ir galinga valstybė, kokia ji buvo anksčiau. Toliau seka Lietuvos valstybės evoliucija iki mūsų dienų. Schemose atvaizduota vyriausybės ir kariuomenės organizacija.

Trumpai paliečiama ir šaulių sąjunga.

Toliau eina E. K. straipsnis „Stiprinkime kariuomenės morales jėgas“, kurio sutrumpintą vertimą į šį N. įdėjome.

Straipsnelyje „Vienas ir vienas yra trys“ kalbama apie būtinai reikalingą Latvijos ir Estijos ginkluotų jėgų vie-

nodą organizaciją, vienodą apmokymą ir t.t. Esą reikia išdirbti ne dvi įvairias, bet vieną armiją su dviem vienodai mintijančiom vadovybėm.

„Vokiečių ir raudonosios armijos bendradarbiavimas“ straipsnelio autorius pesimistiškai žiūri į tai, kad vokiečių ir SSSR santykiai pasidarę per daug glaudūs — ypač po to, kai 1924 metų Rapallo sutartis papildyta naujais, Rusijai palankiais, paragrafais. Pareiškama abejonė, ar kas nors begalės atitraukti vokiečius nuo SSSR, su kuria vokiečių kariuomenės vadai pradėję labai toli einančių siekimų realizavimą.

Beveik visuose didesniuose vokiečių armijos manevruose dalyvavę žymesni SSSR ginkluotų jėgų vadai. Ir šių metų didžiuosiuose manevruose dalyvavęs kaip garbės narys raudonasai vadas Tučačevskis.

Straipsnely „gen. f. Zeekt'o mintys apie Vokietijos ateitį“, kaip ir pateisinamas Vokietijos ir SSSR bendradarbiavimas.

Apsakymėlis „Devynioliktieji metai“ vaizduoja latvių kovas dėl nepriklausomybės su bermontininkais.

Dar iš paminėtinų straipsnelių būtų:

„Kavalerijos arklio istorija“, „Kaip laikyti paskaitą“, „Sakalų suskridimas Prahoje“.

Vieniniam šaulio mokymui atskiras skirsnis, kur paličiami įvairūs, dažniau praktikoje pasitaiką, dalykai.

Toliau eina trumpa pereinamųjų metų kitų valstybių kariško gyvenimo ir naujai išrastų ginklų apžvalga.

Nepamirštas ir jumoras, kuriam skirta pora puslapių.

Gale priedas — Lietuvos kariuomenės karių uniforma ir laipsniai.

Bendrai „Kadets“ savo turiniu gana įdomus. Yra daug naudingų ir pamokančių.

Kariūnas Leiga.

MŪSŲ GYVENIMAS

* Spalių mėn. 31 d. Mokyklos rūmuose įvyko XIV laidos išleistuvių šventė. Iškilnėse dalyvavo mokyklos Šefas Jo Ekscelencija Valst. Prezidentas Antanas Smetona, p. Kr. Aps. M-ris Pulk. Giedraitis, Vyr. Št. v-kas gen. ltn. Kubiliūnas, vid. reik. M-ris Pulk. Rusteika, Valst. Kontr. Matulaitis ir daug svečių — aukštųjų mūsų kariuomenės karininkų.

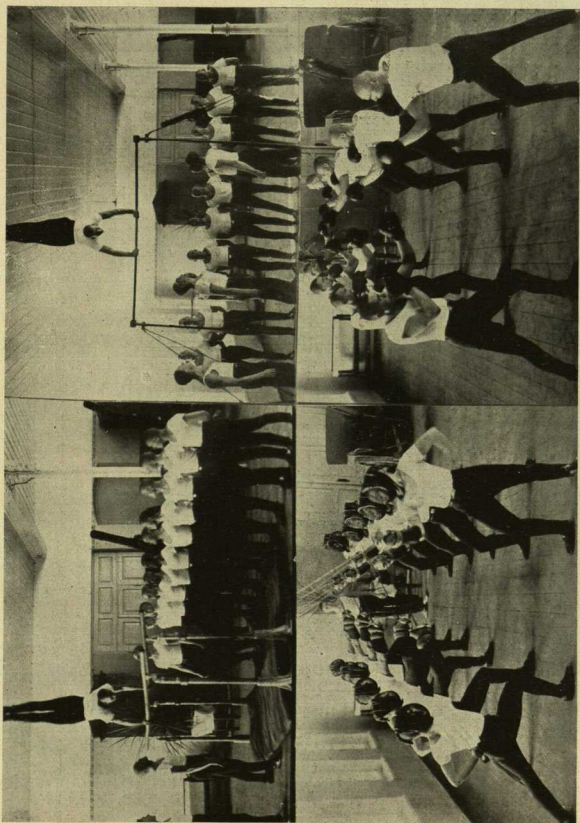
Pamaldas laikė kun. Abraitis.

Lapkričio mėn. 1 d. 79 jauni karininkai, atsisveikinę savo buvusius viršininkus, pasiliekančius jaunesniuosius kolegas kariūnus ir Karo Mokyklos rūmus, išsisklaidė į visus mūsų tėvynės kampus.

* Lapkričio mėn. 12 d. Mokyklon suvažiavo iš pulkų, praėję naujokų mokymą, kandidatai į VIII-ją kar. aspirantų laidą. Pirmomis dienomis ėjo statutų ir įvairių ginklų žinojimo patikrinimas. Kuone visi kandidatai, išlaikę egzaminus, priimti kar. aspirantais. Nūnai karo mokslo studijų ir rikiuotės darbai eina normalia vaga.

* Lapkričio mėn. 19 d. Mokyklos rūmuose įvyko tradicinis pirmasis vyresniojo kurso kariūnų vakaras. Programoje buvo: choras, deklamacijos, skudučių muzika, smuiko solo, Mokyklos jazz-bandas, žaidimai ir šokiai. Gausingai publikai geriausiai patiko kariūnų choro sudainuotos dainos ir išpūdingos kar. Balčiūno deklamacijos.

* Lapkričio mėn. 23 d. Mokykla minėjo mūsų kariuomenės įsikūrimo 14 metų sukaktį. Batalionas išsirikavo erdvoje gimnastikos salėje, kur Mokyklos Viršininkas gen. ltn. Jackus savo ryškioj, turiningoj kalboj priminė prieš 14 metų 23 d. lapkričio mėn. įvykusį faktą — mūsų kariuomenės gimimo pradžią, kurs yra nemažesnės vertės, kaip pats nepriklausomybės paskelbimas, nes pastarasis faktas, jei nebūtų buvęs mūsų ginkluotos pajėgos realizuotas, būtų bebuvęs vien balsu šaukiančio tyruose. Toliau buvo pabrėžtas begalinis pasiaukojimas mūsų garbingų savanorių-kūrėjų, ir rimties minutės susikaupimu pagerbti nepriklausomybės kovose žuvusieji kariai.

Jēga ir grožis.
Kasdien 6 val. 20 min. gimnastikas pamoka pradedame dienas darbus.

KAZEMATŲ POSMAI

Kariūnas Rudolfas

PIRMOJI VALANDA... SU ŠAUTUVU

„Ko taisaisi, jei neleista,
Juk rikiuotėje esi!“
Šią pastabą gan keistą
Mes išgirdome visi.

Tai griežtasis leitenantas
Sako Jonui išdidžiai:
„Paimk valandą, tu, frantas!“
„Imsiu“ — vąpa Jons tyliai.

Pirma valanda — ne juokas.
Jis nepratęs dar visai —
Valandos nekoks juk smokas, —
Tą girdėjo jis dažnai.

Tuoj po pietų visi ilsis —
Norisi ir Jonui dribti,
Bet jis šautuvą tuoj griebia:
Pas budėtoją eis „dirbti“...

„Stok!“ — „Ramiai!“ ir — „Ant pe-ties!“ —
Jonas pasiruošęs.
Po minutės jis išties’
Stovi atsilošęs.

Balta siena prieš akis,
Užpakaly — „sargas“,
Valandos tik ketvirtis,
O stovėt jau vargas...

Per alkūnę ranka tirpsta,
Kūnas — kaip paradui,
Per kelius gi kojos linksta
Ir ugnis po padais...

Jonas mislija, svajoja,
Mąsto apie Liną...
Jis mintyse pas ją joja,
Užmiršęs likimą.

O likimas smarkiai baudžia,
Smarkiai muštravoja —
Salta buožė ranką spaudžia,
Kaklan lyg kas tvoja...

Jau į galą linksta laikas
Ir rodyklė žengia —
Vargsta nelaimingas vaikas
Net ausyse spengia...

Lygiai valandą stovėjęs,
Jons išgirdo — „že-mėn!“
Ir iš kambario išėjęs
Tyliai šnabžda: „amen“.

Ranką, koją, sprandą skauda,
Pirštai dar suriesti,
O širdis krūtinėj rauda:
„Valandos kam esti?...“

(Nežinomo autoriaus posmai, rasti senam šaudybos vadovėlyje, iš IV-sios kar. asp. laidos laikų).

Temptas ir „mūčytas“,
bartas ir „učytas“,
vargu užgrūdintas
aspirantas...

Keltas ant turniko,
vis baustas būrininko,
baigsiu dabar tik ką
daug suprantas.

Nus'pirkau pirštines
baltas ir šilkines —
Težino mokinės,
kas aš esu.

Pat miesto gylėje
žinau Emilija..
ne klausk, ar myliu ją
aš iš tiesų...

Šautuvą numečiau,
kuprinę nuverčiau,
grįšiu tik kur stačiau
greitai namo.

Išėjau praktika,
minas ir taktiką,
baigęs dabar tik ką
laisvas jaučiuos.

*

Žmogus, kaip mašina,
laiko negaišina —
duoda ir vaišina
košės, soso...

Žinau net lėktuvą,
mortyros gaubtuvą,
sistemos šautuvą —
„Enfield-Rosso“.

Kvotimai, pramoga.
Rūpinies — pamoka.
Džiaugies išlaikęs ką
nors „ant šešių“...

Vilties netrotijau,
kartais netropijau,
Tik nor' žinoti jau —
ar „išvešiu“...

Kalnica, Vilija,
ten, kaip Brazilija...
Prakaito smėlyje
liko daug mūs.

Mokykloj „učytas“,
Kalnicoj „mūčytas“,
pulke užgrūdintas,
tvirtas, gražus.

(Tąsa kitose knygose*).

„Poligono svajonės“**)

(Muz. Dolskio tango).

1. Tenai ūmai pilkai mane apnyko
Dulkėta poligono šiluma,
Ir vien tik atminimas bepaliko
Iš ten, kur liko Karo Mokykla.

*) Viršminėtos knygos mokslininkų ir senienu rankiotųjų iki šiol dar nesurastos. R e d.

**) VII-ios kar. asp. laidos I-os kuop. poligono daina.

Čia eilėmis baltuoja palapinės,
Tarp jų visaip išmarginti takai.
Ir daros žmogui sunku ant krūtinės,
Kai vien tik dulkių debesį matai.

Ir vien širdis težino, masina tenai,
Ten, kur skamba dainos ir juokas linksmai.
Ten, kur nėra kuopų nė būrių vadų,
Ten, kur tau neduoda niekas valandų.

2. Čia trūksta ir kavos ir baltos duonos,
Ir iš dangaus sruvena vien kaitra.
Ta vieta, tai Gaižiūnų poligonas.
Čionai sunki kiekviena valanda.

Ir žmonės čia nuvarginti be galo
Kasdieną prausia prakaitu veidus,
O tiems manevrams nesimato galo,
Kažin kada pareisim į namus?..

Ir vien širdis težino, masina tenai,
Ten, kur.....

3. Toli paliko Rukla ir Tartokas,
Ir pilka Šilosėdų aukštuma.
Dabar jau žinom, koks kuprinės smokas,
Ir kaip skani kareiviška sriuba.

Ir prisiminę tuos įdomius laikus
Ir tiek drauge praleistų valandų —
Mes siųsim poligonan savo vaikus,
Po metų kokių dvidešimt penkių...

Ir vien širdis težino, masina tenai,
Ten kur skamba dainos ir juokas linksmai.
Ten, kur nėra kuopų nė būrių vadų,
Ten, kur tau neduoda niekas valandų.

Ail! ail! ail! ail!
Poligono laukai...

Gaižiūnų poligonas.
1932 m. vasara.

Redaguoja jaun. Itn. Urbanavičius.

Leidžia P. L. P. Karo Mokyklos kariūnų klubo fondas.

P. p. jaunesni karininkai, kariūnai, kariūnai-aspirantai ir būsimieji kariūnai maloniai kviečiami remti „Kariūną“ savo raštais. Medžiagą 3-ajam Nr. siųsti iki 1933 m. vasario mėn. 7 d.

3-ajam Nr. pradėsime spausdinti renkama medžiagą kišeninei būriovado užrašų ir karščių žinių knygelei, kuri projektuojama ateityje išleisti nemokamu „Kariūno“ priedu metiniams laikraščio skaitytojams.

Visi jaunesni p. p. karininkai kviečiami užsiprenumeruoti „Kariūną“ ateinantiems 1933 m. ir kviesti talkon vyresniuosius kolegas.

Prenumerata visiems 1933 m. — 5 lit. Už šiais metais išėjusius du Nr. — 2 litai. „Kariūno“ Redakcija, A. Panemunė, P. L. P. Karo Mokykla.

Spaustuvė „Typolit'as“ Kaune, Gedimino g-vė 5.

Karo cenzūros leista.

Stambesnių korektūros klaidų atitaisymas

3	pusl.	16	eil.	iš viršaus	— atvėjais = atvejais.
7	„	12	„	„	— karišas — kariškas.
10	„	12	„	„	— Apvaizdos = Apveizdos.
11	„	12	„	„ apačios	— išpudinga = išpūdinga.
13	„	1	„	„	— Matr̄s = Matris̄.
13	„	12	„	„	— sužiūrusius = sužiurusius.
14	„	19	„	„ viršaus	— tėvus—motinas=tėvus,motinas.
16	„	1	„	„	— Siandien = Šiandien.
16	„	18	„	„	— dulcinėjai = dulcinejai.
19	„	2	„	„	— beržo = beržą.
21	„	21	„	„	— priver- stas = privers- tas.
